

Baltijas Semkopis.

Mākslā:

Par gadu 2 r., par 1/2 gadu 1 r. 10 l., par 3 mēn. 60 l.; ar pēcīkājīšanu: a) par pastu: 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; b) Jelgawā: par gadu 2 r. 30 l.

Sludinajumi

mākslā 5 lop. l. par rindinu.

3. gada-gahjums.

Avtelleschana:

Jelgawā: „Balt. Semkopis“ redātījs, Rātsku eels N 2 (sehtā); Rīgā: Leela Kāleju-eels N 4, par Kapteina un Lūgawa l. l. grahmatu-bodes un par Lerhendorff l. Rātsku-eels N 13. Zītur: Pee mahzitajeem, stolatīem, pag. mezaikem, strīhwereem ic. un wijsās grahmatu-bodes.

No 37.

Jelgawā, treščdeenā, 14. septembrī.

1877.

Nahdītājs: Lauksaimnieziba: Kahds wahrs par dahrīu kopschanu. Atbilde J. U. l. us wina jautajēnu. — Wispahriga dāta: Sinatnības un tautas drauzēm. — Sadsīhwe un sinatnība: Beenigs redakto rungs. Gertrude. Luhlit sitīhs trihs. Reht. usdewums. Chronique scandaleuse. Daschadas finas: No ahrsemehni. No eelschēmehni. No lara-laukeem. — Wisaunakās finas un telegrami. Atbildes. — Sludinajumi.

Lauksaimnieziba.

Kahds wahrs par dahrīu kopschanu.

Beru, ka lafitaji nēnems par launu, kad scheitan kahdu wahrdū par dahrīu kopschanu rakstu. Bit scho leetu ešmu eevehrojis, waru gan fazit, ka ščinī finā wehl koti mas teek darits, lai gan pawīšam otradi waijadsetu buht, jo dahrīs un dahrīa kopschanā peeder lihds vee semkopibas, ja, war gan fazit, ka dahrīs vee tam wehl ir „mahju kōnis.“

Nepareisi buhtu fazit: „Latveeschu mahjahm now dahrīu.“ Ir gan. Ar preeku war leezinat, ka daschas mahjas atronamas, kam neween kreetni apkoptas semes un ehkas, bet kur ari jaunks un labi apkopts dahrīs kā kōnis mahjas puščko; tomehr zaur zaurim nēmot jašaka, ka ta leelakā dāka mahju wehl gluschi bes dahrīa. Voti reti gan atradihs, kur vee mahjahm nebuhtu ūws gabalinsch semes, ko par dahrīu ūws; bet tad ari ir tikai gabalinsch semes, kam sehta (schogs) apkahrt un kur kātru gadu fainneeze kahpostus stahda un fainneeks ūnepes fehj, no iħsta dahrīa, kahdam tam vee mahjahm waijadsetu buht, tur now ne ehnas. Ne tur iħsta dahrīu auglukoka, nedz deriga kruhmika, nedz ari zita kahda kosa un ruhma, kas preeksch mahju labuma un jaukuma deretu. Buhtu gan wehlejams, ka masakais tai paščā mehrā, ka lauku, lopu un eħku kopschana pahrlabojahs, ari dahrīu kopschanu eevehrotu, jo dahrīs wehrtibā nebuht nestahw semaku, ne kā kura katra zita semkopibas nodaka. „Baltijas Semkopis“ pehruā gadā scho leetu daschahm reisahm pahrrundams us to jau norahdijis. Bet daschs ūws no lafitajeem fazihis: „Eʃmu deesgan ar ūwu dahrīu nōpuhlejees, ari naudu peelizis, bet ne-efmu ne kā laba panahžis, mans dahrīs ir un paleek nihkulis: enahfšchanu no wina ari nekahdu now, tikai isdohšanas ween.“ Tas ir teesa! Dahrīs prasa užzihtigu un ne-apnikušču kopschanu, kā ari daschas nēdas isdohšanas; dahrīs now wijs tik ahtri un lehti eetais hams kā daschu lihdumu weenā paščā gadā par gatawu semi pahrehehrs un tanī jaw fehj un plauj. Pa-eet daschi gadi, kamehr dahrīu eekopj; tikai veez desmit un wairak gadeem war zeret, ka vee tam patehretais puščinsch ūħluks anglus nest un nēdas isdewumi prozen̄tes atmakħat. War gan fazit, kad pušmuhsčā buhdams eesahk dahrīu kopt, ahbeles un zitus derigus un patihlamus fokus mahju užplaukšchanai un puščokšchanai stahdit, ka tad koti daudsejz tikai veezahm bagatee dahrīa angli par labu naħf un dahrīa jaukums wina ūrdis eepreeżē.*). Bet kad nu ari daschi puščini vee dahrīa

* Tē mehs ar ratstātu it nebuht ne-efam weenōs prahīs. Ir jau ee-spehjams, pat taħħas ahbeles deħstīt, kās veez mas gadeem it jaukus anglus atnehs, tad tas wehl wairak jaħala no pluħmehni, kirscheem ic, bet ihpašči — kad jaukumus ēwevhro — no stahdeem un pušeħm, kās it ahtri ūrdis eepreeżē.“ Red.

ekopšchanas vāschahrt tilai veezahm, retaki paščam, par labu naħf — tad tħażju neweenam apdomigam nama-tehwam, wijsmašak mahju ihpaščneekam newar buht deesgan eemefla, dahrīa eetais hšchanu un eekopšchanu pavīšam nowahrtā atstaht. Kam Deewīs veezahm, ta wijs leelakais usdewums ir, par veezahm lāimi un lablaħħschānū għadha, un ta opšna un zeriba, ka wina peederigee buhs lāimigi, dara ari wina pašču lāimigu. — Kas lihds ar labi apkoptahm ehkām un semi ari labi eekoptu dahrīu sawiem veezahm veezahm atstaħħi — kant ari pee tam buhtu wijs naudu iħsħrejji, ka mirdams neħħadha kapitala skaidra naudā ne-atstaħħtu — tas tomehr labaku dafu ne kā skaidra naudu sawiem veezahm atstaħħi, jo mahja un dahrīs ir un paleek tas labakais kapitals, kas tħabs leelakas prozentos ness. Dasħs sawas ehkas un dahrīu tamdeħk ween nolaisch, ka wina apkopšana pagħeर naudas isdewumis, un krahj naudu, domadams, jo leelaku naudas kapitalu sawiem veezahm waru atstaħħt, jo lāimigati tee buhs. Bet neba wijs reisas skaidrai naudai tas speħħi, veezahm lāimi nodibinat. Loti daudsfahrt għadha, ka mautinekti, kas us reisu leelu naudu mantojušchi, lehti no iħsta zekka nokħiħ, bes puħkineem panahktu naudu tilpat weegli iħsħkehrs, faktħejje ja ne minet nepeeminedami. Pawifik otradi ščinī finā ir ar neħustamu kapitalu, kā mahja un dahrī. Tas tik lehti newar iħsħkehrs; taħdu neħustamu manu iħsħkehrs buhs jo waix rok jażiħnahs ar ūwu finamu ūrdis, jo katra leeta un weetina to modinahs, atgħidinadama, ka wina zeena goda jatur kā dahrīa, miħka peemina no atstaħħjeja. — Bet apżeresi ari to għidju, kur mautineeks now iħsħkehrs. Waj wijs labi eestraħħdatus lantus un kreetni apkoptas ehkas mantodams nebuhs pateizigs dahrīnatajam, waj wijs jaukā dahrīa atdux-damees, ar krahxneem dahrīa-augħiem ū-żewi un ūħnejus, drāġiżi un kaiminu pamelodams, waj jaukā la-peeñā (laubé) ar ūħnejem waj kaimineem waħas-brīħħos laweda mees — es jau, waj wijs tad ar preeka un pateizibas juhtahm pilnu ūrdis neħħawebhs to, zaur kura puħlineem winam tas wijs ūgħad-dahħo? Tas juhtas now aprakstamas, kas katra kruktis pilda, to auglu-kolu u-slukojot, ko wina preeħx-ghajnejis ar ūwu roku deħstijis un ruhpigi topdams audsejjs, tas ūba ir-tikai juhtamas. Pat behrnu behrni wehl deħstītajam nowehħle kafha faldni du fu. — Been. lafitajs atħallsees. „Tas wijs nu gan koti jauki un patihlamu dsir-det, ja ween buhtu ari wijs isħarams — wahrdi now darbi!“ Us to man ja-atbild, ka ūħi leeta nebuht now nepanahkama, ja tikai to pastahwigi un užzihtigu għibbi un ar ihsteem liħdekkem pee darba kien, ja veezahm ta fakama wahrdi, ka iħstai għibbi wijs panahkams. Tanta, kas garagi attihstahs, laiżig ġi attihstibā newar us weetas pa-lift. Lai atħallsees tikai mas gadu atpaka, lihds teem lai keem, kur Latviju tautai brihwibas ūħlita wehl nebija u-leħku, kā bija tad, kā ir-tagħid? Tilliħi brihwibas ūħlita atpakhdeja, tikkliħi ari iħstā dsiħħi briħwibas pamodahs, ta garig ġi attihstibā.

— Sahka mahjas par dsiħħi briħwibas pamodahs, ta garig ġi attihstibā.

tahku, tahku wiſahm zitahm ſaimneezibas nodatahm paſkaſā!*) Gan atrod
deuds mahju, kur leels ſtaltſ ehrbergis, freetni aplopta ſeme, bet pehz
dahrſa, tahdu mahju iħſtena għejnuma, welti ažiſ aplahrt luħko.
Mahjahm truhlf taſ ūrahxnum, pee kura garam zekotaja ažiſ jaw
no tahleenes labprahf kawejahs, truhlf jaufas paueħnas, kur fweht-
un darbadeenās pehz fuħreem, gruhteem darbeem waħas briħdi pawa-
dit un atpuħstee, minnha truhlf dabas jaukuma, pee kureem fa-
wejotees pat wiſu gruhtaklee dsiħwes briħschi nemanot muhsibas
juhrā aiftel. —

Kad šeji įemkopibas uodala atradihs išsto, winam peenahzige ecevhroščianu? — B. Meunigas.

B. Menniges.

Afbilde 3. II. k. us wina jantjeenu (Gf. B. C. № 19).

To padomu par samklejuschas labibas atlabolchanu zaur žmalki sagruhstahni oglehni, biju gan, fa redsams, druzžik pa ihšu kopā ſanehmis. Gribedamis tahdā vihše „Balt. Semk.“ wairak ruhmes, aistaupit, es ari peemiržu peeteift, fa miklo labibu ja-iſſchahwè, eekam tai ogles klaft peejauz.

Kad nu juhs, zeen. I. U. kgs ar daudz semkopjeem un haweeim nahburgeem par tcha padoma pateesibu schaubatees, tad no tam no-protams, ka Juhs to esat otradi sapratuschi, tas ir, Juhs domajat, miskajai labibai papreetschu ogles tlaht peejaukt un tad tilai to likt schahwet. Ka tad oglu pukelki tlaht paliks, tur Jums pilnigi taishiba, bet ka tee, kad labiba buhs fausa, wehjam lihdsi aisees, tur atkal man buhs taishiba. Es to pehj tchba wahzu laikrafsia padoma pats esmu ismehginajis (lai gan tikai masumā) un par derigu atradis. Labiba kad ta pahri nedekas ar vglehm kopā stahwejuže, gan isskatahs tumšcha, apkelejuse, bet zaur ūeetu (fretuli) laishot, tai oglu pukelus atkal at-bruzina un nu ta lihdsinajahs gandrihs pilnigt tihrai labibai uu, ka jau skriju fazijis, it ari preetsk baribas it labi leetajama.

M. Mertens.

Wisspahriga data.

Sinatuibas un tautas drangeem.

1869. gadā Keisarījas Dabassinatnības Beedribas Entnografijs Nodata Mašlava ūnoja zour ihvašču rakstu, ka ta növomajusē fraht entnograffijas ūnas par Latveesču tautu. Rakstā ta iuhdsā, lai tai valihdsetu wiſi, kas ween grib un war fēkminat winas ūnatnīskus.

Sadishwe un sinatuib.

Bennig's redactora finnas

Uuhgtu Juhs, Iai Juhs siheem manem ihseem atbides wahdeem Juhsu lapas
maasi rubmiti nomeblestut.

Pateizu zeen. G . . . . g lungami par to, la viensh Baltijas Semkopja 30. Num. manu „Jhs sanemtu Latvju-Wahzu un Wahzu-Latvju walodas wahednizu“ apspreedis. Schehi manim titai, la viensh naw wišu grahmatinu, to es ar to virsrakstu „Aller-erste Anleitung zum Gebrauch der lettischen Sprache für Deutsche“ sarakstiju, cohels turejis, bet titai tais mahrdus grahmatinas veen, tas manim nesinoht bes tais pir-mahds nodalas grahmatu andele ir islaistas. Manas pilnigahs grahmatinas preessh-wahrdos viensh neween buhtu lažjis, la wina titai Wahzeescheem un wehl titai par pirmo eepasihshanoħs ar Latweeschu walodu sarakstiu, bet ari atradis. Lalabād es wehl pehz tais rakstishanas wiħses turejies, to G . . . . k nepareisi par „wezu wezaj oretografiju“ nosauz, jo wehl warbuht naw desmits gadu, lomehr tee jaunee ralstu ju-kumi iekslusiees.

Tohs wahrdus atkal pahrestahdams, to zeen. G..... g t. waino, luhdju winu, lai winsch paslatahs weza Lange, Stendera un Ullmania wahrdus grahmatahs, moi warbuht winsch manim dauds tahtu wahrdus warehs peerahdiht, las jau tanis minelias grahmatahs naw atrohnami, seb kureem es nebuhtu wehl ohteu wahrdus peelijis flaht.

*) Wezee dauds meetas wairak augku-tolu astahjuschi, ne ta jaunee grib ap-lopt. Ja-atgahdina te gan ari ir us jau senal no mums issazitahm domahm, proti la dahrus fahrtiga apkopshana wairoees ar gruntsishpaschuma eemantoschani. Tad gan ari raees dahrus-tolas (soztau pahrdoschana) us lauleem, jo no pilshetas tos pierkt tafschu isnahl pa dahrug. Wezds laikds faiimneeks neprasiya: preelsch lam es stahdu? Tagad ta prast nebuhu naw nepareisti, jo ar mahju pahrlaboschanu stahw loti tuwa salara — rentes pa-augstinaschana. Neb.

92b

nodomus. Daschi sinatnibas un tautas draugi ari pallaušija ſchim uſažinajumam, taherotu ſiru kraſjuminus preeſtida mi. Sakrahtas ſinas preeſch drukas ſagatawot, ka ari ſarakſtitees ar palihöſigeem kraſjeem tahlumā, Beedriba uſtizeja ſcho rindinu rakſtitajam, paſchu uſ Latwiju ſuhtidama preeſch ta paſcha mehrka.

1872. gadā, kad Kaiserišķa Dabassīnatnības Beedriba, Maška-
wa un viņa Kreevija leeliski īvineja Petera Leelaja diuinījums gadus
dīsimšanas deenu, tad, politeknisku iestāži ierihkodama, Beedribas Etno-
grafijas Nodala īvineja lihdī. Ta nodomāja sagatavot uz ūcheem
īvehtleem ūku otro rakstu krahjumu, — un ūho krahjumu pildīja
daka no ūkrahtahm ūnahm par Latviescheem; Maškawas Etnografijas
Nodalaš nodomata krahjschua ūkētlu grahmata dahwinaja — Latwie-
schu tautas dseešmu krahjumu.

Scho rindim rakstītajam bja ihpaſchs preefs, ka tas mineta trah-juma preefſch-wahrdā wareja preefſch wina leeliskā ſwehtku brihscha it kā no Latveeſchu puſes ſazit: „Ka Latweetis es ihpaſchi laimigs, ka waru ſaiwahni padewigahm puhslehm (екромнымъ трудомъ) darbigu dalibū nemt wiſpahrigōs tehwijas ſwehtkōs, ko ſwin par pee-miāu tam krontetam (вънценоſный) genijam, kas ar Kreewu walneeka warenu roku pēveda leelu daku no Latveeſchu tautas pec „weenigas Kreewu ūaimes“ fruhts (въ лоно „единой русской семьи“ *). Wina diſhens gars wiſgaiſchaki noprata, kahds ſwarts preefſch Kreewu walſis tai juhrmalai, kure Latveeſchu tauta noſauza par „Baltijas“, tas ir balto, laimigo, juhrmalu.”

Bet ar ūcho pirmo darbu, ar išdotu tautas dseešmu krahjumu, nepeteek. Maškavas Beedribas nodoms, Beedribas programš, ūneids daudži tahlak. Dauds un daschadu wezlaiku mantu ūlehpjahs wehl bes dseešmahm tautas krehſla ūlehpī. Schihs mantas kraht un gaišmā zelt, lai tahs rāhditu, kahdi Latveeschi ihsti ir, zaur ko tee iſſchikrāhs no zitahm tautahm, eeksh tam pastahw wimi gariga bagatiba — to un daudži zita prāsa ūnatniba, prāsa tautas miheſtiba. Latveeschi warehs un grībehs zaur ūawahm gara atminahm palihdset ūnatnekeem iſdibinat, kā zilwezes gars strahdajis windōs ūen-hendōs laikōs, no kureem nekahdu rāftītu (wehſtures) ūuu nau.

Tagad nu galā parastījēs, Maķīnas Etnogrāfijas Veedribas uztizibā sagatavo otru sīnu krāhjumu par Latveescheem. Schis otrs krāhjums nesihs: Latveeschu tautas pāstakas un teikas, tautas mīhtījās, safamūss= vubščangas un burwibas wahrbus.

Lai šcis darbs išuabstu pilnīgakts un trahīciņa līdz arī pēc saturā, ja-
nāk tautas un sinatnības draugei arī šchoreijs palīhgā. Bet lai nu
ari masak māhzīti tauteišči sinatu, kādū palīhdsibū ihsti iſluhdsamees,
tad ščē derehs ihyatči veeminet. Ia no minetaibm atleekabm wiss, ir

lo apspredejs tadschu gan buhs dsirdejis. Manim teesham rabbahs, la manam zee-
nigam wainotajam tas wahrdinch „wispahr“ wifai beest eescrehjis spalwa. Tadchs
wahrods, no staidras Latveeschu salnes zehlees, meena apgabala tohp dsirdets ir latra
behrna mutē, lo zita gabala ir trizams malodas finatajs neschfeet dsirdejis. Mehs
pastystam ir puhrus (Winterwaizen) ir kweeschus (Sommerwaizen); finilteneeti warbuht
kweeschus ween; mehs finam scheitan ie to wahrdū „sōhs,” ir atkal to wahrdū „guh-
scha” tam Wahzu wahrdam „Gans,” un atrohnam to wahrdū „guhscha” ari tai, no
Woldemara l apghabata, Kr. Latv. Wahz wahrdnize; Widsemneeli atkal nosauz par
„guhschahm” to, lo mehs nosauzam par „gurnu, ziflu, tulsi, lentli;” mehs nosauzam
par guschahm, lo Widsemneeli nosauz par (fischnu) djenangsti; mehs nosauzam sawu
mihlako pavašaras putnu par kweheli, paretam par gandru; Widsemneeli ilgus laikus
pehz mums ar scho pavašaras wehstnesi eepastnuschees, mahzijahs no Wahzeescheem
minu eesault par „stahku!” Kur tad paleek Juhsu wispahriba? G . . . . . g t. waino
lo wahrdū „dseewoht.” Labprahrt tiju wegam Ullmanam, tad winsch to wahrdū noteiz
par „Tahmeneelu” wahrdū; tomeitr jel mas no pat Wenta upes lihdi Prehjichu robes-
schahm latrs Latveelis zeeti schkir to wahrdū, „dseewoht” no ta wahrdā „dshwoht;”
winsch d shwo wesels, pahrtzis u. t. w. winsch d seewa mundri, slinki u. t. w.
winsch raida sawus puijschus fungam dseewaht (strahdat), woi dseenās (t. i. pee izohna-
darba) u. t. w. Tad jau negribiju palitt Wahzeescheem scho beest ween dsirbetu wahrdū
netulstojis. Kad atkal zeen. G . . . . . fungam par leelu brihnumu 55. l. p.
Kur semes Wahzeeschu jaukais teizeens „laž er gehen” rohnahs, tad finams manim
pehz aissmallahs Wahzu gramatikas litumene gan buhtu bijis jarakta „Laž ihn ge-
hen;” bet tad manim atkal tas Latveeschu teizeens „Lai winsch eet” nebuhtu derejis,
bet manim waijadseja rafstiht woi nu „Laid winsch wala,” wai atkal „Liez minam
eet.” — Zitus no teem wahrdeem lo z. G . . . . . g t. ihpaschi tai otrā dala usgahjis
la „seltinsch,” „gesanteris,” „schreibchale” gan nelahda wihsē nodohmaju pahrstaht;

* Schee peerwesti pahrs wahrdi nemti is muhšu augsta Runga nn Keisara rūnas Ribād. 1867 aadā.

tas prastakais pateesi derehs, kas tik buhs ūmelts is Latweeshu ūschu atminas. Nederehs waj mas derehs wiſadas paſakas, teikas, mihielas un ūfami wahrdi, ko iſgudrojis, waj latwiſkojis pebz ūweschas walodas ūahds jaunu laifu gudreneeks, — lai iſgudrojums iſrahditos ari deefin zit ūmuls. Nederehs tas, ko tautas behrni is grahmatahī ee-mahzijuſchees, ja grahmata buhtu pat tik augsti zeenijama un deriga, ka wezā Stendera tehwa paſaku un ūahstu grahmata. Deenu muhſchu peeredjams, ta dauds ūaudis wehl mas zeena un wehra leek to, kas tuvu, kas wiwu paſchu — ūauls no paſchu ūauleem, meeſa no paſchu meeſas.

Tee mas ar muhsu paſchu qarigahm tautas mantahm eepasimufchees, mas par tahm fin, faut gan winas pee mums ta faktot, katträ faktinä wehl atrohdamas. Bet noopeetni finatneeki ſchihs mantas finahs peelsahjigä godä zelt, ja tilk tautas behrneem patiks pastahftit fawus fahftus, p. pr. par Behrkoni jeb wezo Deewu, par welnu un jodu, un winu darbeem, par raganahm un ſpihgainahm par burwjeem un peftekeem, par pilskalneem un grimufchahm pilehm, par juhru un winas eedſihwotajeemi, par ſemes, juhreas un eheru zelſchanos, par milſoneem un ruhliſcheem, par ſwehtahm meitahm, puhkeem, willatscheem, leetuwehneem un ziteem wezu teiku waroneem; ja tautas behrneem patiks pastahftit fawas wezas paſkas un teikas, par pr. par gudreem un mulkeem brahleem, par kehnian, kehnian dehleem un meitahm, par apburteem un atburteem zilwekeemi, par runadameem putneem un ſwehreem, u. t. j. pr., u. t. j. p.

Bet valihdsibas yee schahda darba waijaga! Un valihdset schè war wiſi, kas tik mahk, waj dsirdetu pastahsttit, waj stahstu kā ne kā usralftlit. Valihdset war tehws waj mahte ar firmu galwinnu, kas negrib kapā lihdsnemt ari ſawu garigu mantu, kas ſamantota ſchim̄ raibā muhſchā, bet atſtaht to ſaweeem behrneem par paſlahwigu greshnum un ſwehtibu; valihdset war jauneklis waj jaunekle, kas grib ſpert pirmos ſokus tautas darba-lauku — ſokus, uſ kureem atſkatotees, teeme ne muhſham nebuhs janosarkſt. Valihdset war ſkolotajs un ſaimes tehws, kam klahjahs eewehrot to, kas tautas behrmus newainigi preezina, wiau qara-đſihwi kiplina; valihdset war pat ſkolens un ganischt, kas angligā watas brihdi, rafſtā weillinadamees, uſſihmehs to jauku dihwainu paſaku waj wezlaiku stahstu, ko stahſtija gaxā ſeemas wakarā wezais tehws waj mahmina — auſletaja. Valihdset war ſchē wiſi tautas behrni, kā yee reta lahda zita kopdarba.

Šio tautas gara atlekaš uſſihmejot nevaijaga nedž rafšta glijtuma, nedž gramatiſka rikitiguma. Uſ ſahda papihre un kā no pirmā uſſihmetaja pehz ſtahttitaja (ſtahttitajas) wahrdeem ſaratſtiſ, ar viſahim haſtrihpetahm weetahm, kā ir — tā lai pamet tee, kas gribetu mums paſiħdſigi peefuhtit krajhumiuk. Uſſihmetajam weenigi jaluhko uſ to,

ir nebuhtu winus eelizis sawa grahmata, kad winus nebuhtu neween lauschumutē, bet ari paschu ristigu Latweeschu rafsdos bandstahrt usgahjis. Tee ja unee wahrdi, ta „lauja,” „lautirsch,” „suhts,” „suhtns” u. t. w. gan kiplā un plāschā wahrdnīz (ari jauns wahrdos) buhlu leetojami, bet ne masā rohlas grahmata. Ja talabād mani grib to Latw. walodas sajauzeju un kehsitaju tilt, — manis pebz!

Bet nu par teem wahrdeem nu buhs deerwōgan rehkohts. Tad heidsjohi titai wehl to maſo waheda galotniti „e“ mineschu, tas woi nu no manas ſpalwas zehlusees, woi drulataja bohītabu lahditē zellihoodi, nemahzeja no G. . . . g lunga azim paſſleptees, un lo ſchis Schihdu un lanzeles walodai — zil gahrdi wezais Perkuhns jeb jaunais Promſchans buhs paſmehjees! — peeschlkir. Salat, zeen. G. . . . g t., woi pateefi ta Jums Jau rahnbahs tayda zaur un zaur iſſlaidrota leeta, fa wiſeem Latweeschu laita wahrdeem tai pagahjuſchā laikā tas gala ſauzeens ir „a“ un zitemne ari „e“? Tizeet labpräht — par to leetu wehl daubh lo buhu ſtrihdeetek. Ja wissi rakſti, tas daschu gada ſinti ſaratſtiti, dohtu meloht, tadſchu muhſu aufis nedohd meloht. Lai titai klauſamees zetti tahdös apgabaloſ, tur landis wehl naow no riltiga walodas zela iſgröſſti, ar ſwefchahn, un ari ar jauko Latweeschu walodu puhledamees, tur ſinams muhſham nedſtredem life, gahje, ſage, bet lifa, gahja, ſaga, bet titpat muhſham nedſtredem wéhla, mete, ſehra bet wéhle, mete, ſehre; jo riħkles neʃlani (Kehllaute) praſa tai weetā „a.“ tee ziti praſa „e.“ Ja tiħ, paſtatees ari manā grahmata 22 I. p. G. Bräſche.

Gertrude

slatu-luga tāhetrōs zehleendōs no Marijas Pehtschen, 1870. gada no Rīgas Latvijas finanču komitejas ar goda algū kroneta. Šo lugu šogad 28. augustā Jelgavā pirmo reisi izrādīja. Mehs gaibit gaidījām azumirīša, kur redzējum usvedīm labāko no Latviju lugām un preča pilni devanees nolītā laikā uſ teatru namu — bet noscēlojām, ka newarejām wairs ar to pašu preču no teatra ahrā nahlt, ar kuru bijām turp nogājuši, jo no 75 rubļu-lugas bijām wairāl zerejuši. Visupirms laždus wahrēdus par lugu pašu; pilnīga pahrspreeduma tāpehz newaram dot, ta luga

ta usrakstamais gabals išnahk zif ween spehjams tahds, tāhds tas
dsihwojis tautas garā, tautas mitē. Eksch ta pastahw ussihmetas
tautas gara atleekas wiſſleelakā wehrtiba. — Ja pehz weena dsirdejuma
išnahk tāhdā weetā ūchā un pehz otra zitadi, tad buhtu derigi, ka pee-
rakstītu abas ūwadās weetas (variantus).

Mašlawas Etnografijs beedriba ūawus ſinatniſkus rafkius iſdo-dama, eewehero, ſinams, wiſupirms Kreewu ſinatneekus, kaſ nodarbo-jahs, tautas ſinas iſdibinadami un ſalihiđſinadami. Bet tas tatſchu newar pataifit muhſu paſihdsigu prahku ſkopaku. Preekſch muhſu maſas tautinas foti ſwarigi, ka zitas tautas, ihpaſchi Kreewu tauta, no mums wairak ſin, muhſu waſrak eewehero; preekſch Latweeſcheem muhſu deenās ſwarigi, ka muhſu tehwu tehwu gařigas mantas jel kant kur ſakrauj un zaur druku, grahmata — kaſ iſmakha labi daudſ naudas — uſglabā, eekam wehl naw ta pehdiga teka pee dascha laba eeweherojama tautas gara ſeeda ar aifmirstibas ſahli apauguhe, kaſ muhſu ſtraujsds laikos war notilt deemschehl jo ahtri. Gan wehlak darbigi tauteefchi, ſinatneeki, kam prahks neſahs, tautas gara mantas dibinat un ſinatni-bas gaifma mirdſinat, atradihs ari tahlahs Maſlawas krajhjumus: gan wehlak tautas drangi ari gahdahs, ka derigee gabali uſ gruhtak ſahneedſameem krajhjumeem naht peellahjigā ſahrtā, par lehnu makhu, ari leelakam tauteefchi pulkam rofā. Tagad no pirmā ſwara, ka muhſu tautas gara bagatibas ſakrajh un zaur rafkiu no laika ſoba glahbj.

Въ г. Москву, въ Московскую 1. Гимназию, у Пречистенскихъ воротъ. Учителю Федору Яковлевичу Трэйланду.

— *Indonesian Linguistics* 11

Re dalzījās pēcītiejiem un. „Re weena tauta nevar attīstīties un kahrtīgi
vis preeksju docees, ja ta sevi par tautu nesajūtāhs, ja tai nav pagātnes un nah-
lamibas, ja ta nav tā jokot mehstures grahmata eeraalstīta par kopību, par tautu
zaur ūanu valodu, zaur ūawahm tautīslahm eeraalshahm, zaur ūanu rassību, ūawem
zenteeneem, zaur ūawahm mahjahm, zaur ūawem waroneem (tadehk vis muhsu pagāt-
nes ipehtīshanu jaleet dauds leelals ūvars, ne tā tāc lihds ūhim notizis), zaur ūawem
tautas ūnehtumeem (valoda, ūabadiba aulgatā sīns, tas ween tautas ūelumā un
attīstību var nodibināt un vairot, peeminas ūhmes ic.). Tee, tas domā ka tāhda
tautīra warot kahrtīgi attīstīties bes ūheem pamaleem, bes ūhīm mantahm, — tee
maldahs un nepāssītos muhšīgos ūlumus, pehz ūreem dabas organizmi, dīshī-
neeli, ūlumeli, tautīnas, tautas un wisa ūlumeli ūabedība attīstības.”

Schos farwus, schi gada "Balt. Seml." 116. I. p. reis fan issazitus wahrdus mehs sché til waram atjaunot par apstiprinashanu un par apswelzinaschanu tam, lo Fr. Brihnoseiters schins rastia isslaadrisis. Toreis, tad es tos wahrdus rastiu: „tadehk ni muhšu pagahines isspehtishanu jaleel daubj leelats swars, ne fa tas libds schim notizis," — toreis manim sids-apstina sahpigi vahrmeta, fa ir es pee tecm peerderu. Kas 1869. gada no Maistomas etnografijas beedribas bija usazinoti. Lai par

naro preejama t. i. naro nodrukata; tamdeß til daschas winaß usrahdisim, kuras numis lugu uswedam redsot azis krita. Wispahrigi japeemim, fa lugä dauds weetäss dramas litumi pahrakhti, — ja, pehdigais zehleens pawisam nedramatigs. Numis luga tret preelschä wetsas teesassbuhshanas, taħħas taħs Widsemē bijusħas warbuħt preelsch taħdeem triħsdesmit, tħschetdex mit wajs waixat gadeem, kur semneelu teesħeħi strħiwerim wajs teesħas lungeem peħz mutos ween runajja, int kur tgħie p-ċeneħma wajs atraidiha suħħidbi peħz patilħanas, nemaś neraudsxi, kant neparexiba, kant taħsinha. Ittin jaunki, isħabdi warmahżibu laudihm u rraħdit. Bet ta-ħajda warmahżib „Balt. Weħstn.“ Iailoś weħi notikku — luga „Balt. Weħstn.“ It iħpašchi ir minn, wajs newiż-ku, wajs jawadas rellames deħi, jaś to war finni! — to zeen. faralstata jaħnas negri-behs un newareħs eeteit. Iprojam, tur gan pateexiha. L-attriex ħażżeek biex til dauds studentu, tauteeschu, taħdōs behdigħos tumiġas laikos, zil luga prasa? fa L-attriex ħażżeek studenti ta wareja eebraudseteez ar Kreewu muischkeekem? Bet — — mihlestim bai jaow wijs ir-eelpejjams. Kä tad Berger sittadi buxtu warejix xemħileteez Gertrude, ja nebzuxtu minn Dmitrija namu u smellejjes? Bet lai nu buxtu lä buhdams, taħs jaow til maħas winaß, kuras neuja netiltu eewehrotas, ja til nebuxtu pehdeja zehleena. Schi, ja jaow p-eminnejahm pawisam nedramatigs. Piemoħ triħs zehleenu redsejusħi un ar teem meerā buhdanti jaow saħħa l-għad luu u għad-did, la beigas jaunki atritiningħees — bet zif nepiñiġas minn hij! Meħs Gertrudi bijahm at-taħbiż-żebi zejtunna u domajjh, ja minn tħalli gruhi l-littri beigs — tē pehdeja zehleena wiċċu fastopom ittin spiegħu Dubultōs, laikam lai waretu ġawas behħas nomasgħat. Bet ne winu ween, ari wiċċas zittas personas, ari minn bruhtgħanu. L-attriex satilħas-nahs! Ittin lä sinħadmi wiċċi faradušeħs lopu. Gan dramas tek fuu-wetax ma-in-niħas, bet til no dasħħam personahm un tad, lad taś pee lugħas isprashanas wajjadfigs — bet tē jaon għandri wiċċi zeljusħi, lai waretu reis lugu l-attriex nobeigt. Meħs schi redksam Gertrudes bruhtgħanu Bergeri kotti pahrweħtusħos. L-ixx sħim minn daba bija taħsinha, pastiħxwiga, bet nu taħħda pawiegħla. Nollasjjees, la par Gertrudi taħħa minn iħsejha persona, Gertrudes xena idher, tħalli to runn, minn godu lau pidama, minn nemaś no tam nepahr kleeżinnejas norakħta Gertrudei weħstli, kien wiċċi minn

Latweesihu pagahtni, pebz eespehschanaas lahdas finas eesuhta, bet kas schahdu aizina-
schanu nar ispildijuschi. Ne slinkuma, bet dsihwes buhschanu dehki man toreis schahdu
ispildischana nebijsa eespehjama. Tamdehki jo wairak es tagab zeru puhletees un lahdju-
ari sawus laftajus it mihi, Brishwemnecla iiftizibz attahnot un gahdat, ta wiind-
nar tuksnesi runajis. Kam ne-eelricht us Masslawu suhkit, tas sawas salrahktas finas
war atsuhtit waj nodot pee manim redalzij; gan es tad nosuhtischu un eesuhtitajo-
wahrdi sawa lapä ihsumä pefstihmeschu. G. M.

G. 9

Dashadas sines

No ahrjemehm.

Politicas pahristas

Wahzijas un **Austrijas** keisari deesgan gaischi isszajjuschi
ſawas domas par deenwidus karu un ſawu uſtizigu draudſibu pret
muhlu Keisaru (ſk. pag. num. polit. pahrf.). „Kreevija ohraſti
newar meeru lihgt, fa libds wina ſawu mehrki panahkuſe.“ Ar to
ween jau peeteef, iſgaſinat wiſas parunas un teikas, fa Eiropas leel-
walſtis tagad jau nodomajuschas ſlarpā eet un ſara-breesmas zaur
meera lihgumu nobeigt. Kad ari nemas ne-eewehroti, fa tahda cejauſ-
ſchanahs buhtu gluſchi netaiſna un pret tautu-teefibahm, tad leelwal-
ſtihm ari jau truhſt ſpehla, tahdu nodomu iſpildit. Kad Kreevija
ſcho karu peefazija, tad wina it labi ſinaja, tadeht wina to peefaka un
žik tas upuru pagehrehſ. Ne wiſ eewainotas paſchmihlibas, bet tais-
nibas, gaſmas un kriſtigas tiziſas pamatu deht ſchē tika farſch pee-
ſazits wez' un wezeem taisnibas un zilwezibas eenaidnekeem, — ne-iſ-
glihtoteem puſ-mechainem, kas nepeluita wiſe un tikai zaur ſtaudibas
prahnt pret Kreeviju usnemti Eiropas walſtju ſabeereibā, un zaur
neſfaitameem un ſchaufchalas zeldameem waras- un mechainu darbeam,
zaur garigu aklibu un panihlſchanu deesgan peerahdijuschi, fa wineem
ſtarp kulturas tautahm naw ihſtas weetas. Kreevijas wehſture ir pahr-
pahrim bagata ar ſtahſteem par Turku warmahzibū un par upureem
fa wina jau nejuſe, ſcho warmahzibū apkarejot. Scho ſawu jeb ih-
ſtaki: ſcho taisnibas un teefibas gala-noluſku wina lihds ſchim naw
warejuſe panahkt tadeht, fa zitas walſtis, ihpaſchi **Anglija**, **Fran-
zijsa** un **Austrija** iſdewigā brihdi alaſch bija gatawas un ſtaht, Tur-
keem paſlihgu ſneegt un tahda wiſe pret Kreeveem til netaiſni iſture-
tees, fa Kreevijas behrnu behrni to wehl naw peemirkuſchi. Kreevijas
ſchahda netaiſniba bija jazeesch, tadeht fa wirai truhla ſpehla, pret
tahdu pahrwaru atturetees. Tagad ta leeta ir zitada. Kreevija ſewi
juhtahs deesgan ſpehziſu, to taisnibu iſkarot, kas wina wairak ne fa
puſſimts gadu laikā leeqia, un tagad wina to darihs lihds pat beid-

atħala. Loti weeglis putninsu! Gertrude weħstuli iſlaħju, aif behdahm un fids sahpehm skreen uż-żejher luuħzinatees. Weħlak Bergers pahrlezzinajees, ta' Gertrude ne wainiga, saħi noscheħol fuu soli un luuħi samu draugu Dimitriju, ppee kura Gertrude bi ja' stolotja, lai wiċċi palihdot peedosħanas no Gertrudes iſluhgħtees — tie, luu għadha, kur negadha, eerodha, Gertrude un ġnejja ħaż-żejt minnha. Wina laktam biji atsinu, ta' labali ir-dishwot ne kā luuħzinatees. Meħs domajjh, ta' luga beigżees behdig, ta' Gertrude melleħs patweħru minnha wilħda, ta' Bergers minnha nevvaini b'atxinis aif fideh-steen minni pafak dosees un auksta jidu vilħda ppee Gertrudes kruuħi saldi wareħs ajsmigt — bet, paldees Deewam, wixi aplampjabs uſ-ſausuma un — dabu jahs. Schis atgadijeens man ir-jaz-uz-fihha Gertrude doma, un ja-eesuha Nihga sinatnibas komitejji. Un riġli! Schis jozi gais atgadijeens ari sinatnibas komitejji loti patizis, wina to apbrithno fużi jaſ-ſaxx. „Tessha, kreetna luga! Buhs gan jadob goda alga!“ —

Bet mehs minu nemas neapbrihojam, til noschehlojam, ta zeen. saralsttitaja beigas til nepilnigas isdevuslchahs. Katra dramā beigas aifgrahbi statitajus, min lihdsi sajuht behdgs waj preelus, kuri teel israhdti; bet tē wajadseja buht pahrat mihlsiai šrdij, kuru lai aifkustinatu. Wehletumees, ta luga, eefam nahktu drukt, kuhtru pahrlabota.

Beidot wehl pahri wahrdi par spheletajeem. Lugas warone bij Gertrude winas dabu Klein kundsene ar pasihstamo weikibju sphehja israhbit. Brehm lungan un Hoffmann kundsene, ta augsti dsimuscheem, dereja mairak ismeizibas ta staltiba ta isruna. Vilnigi, ta daba prafija, sanus lomus ispildija Adolfs Allunans, Feilok lunga un Treu kundsene, bet it ihpaschi Fischora lunga. Tursch art scho reis gaisch peerahdja, ta winam daba preelsch jozigeem lomeem. Ari Swaiguscha kundsen Tillas miltigo dabu itin branai israhdja.

Tuhlit sitihis trihs. Rahdu luga lapteini, sebä nalti par lahdus Rujorkas atstatu eolu ejot, usrunaja trihs lallu-nogreejeli, islitdamees peedsehruschi, un winan prassja, zit gan pulstens waretu buht. „To Jums kotti labraht pateikschu,” winsa atbildeja laipni, lehra ar rolu feschä, it lä aristedams pulsteni isinemt ket iimvalla te-

samām gala-mehrkim. Ap Kreevijas Keisaru stahw 80 miljoni, katrā brihdī gatawi, mantu un dīshwibū upuret tam augstam un svehtām noluhsam, ko winu Leelsais Keisars un mihtots Semestehws pehz taiñibas un pateesibas par ūawu labako daku isredsejī. Kur til leela tanta tahdā weenprahhbā ar ūawu galwu un augstako wadoni, tur „lai eenaidneeli tribz,” tur pascheem naw jahibstahs. Un wehstures lapās lkuhs eerafsita felta burteem schi weenprahhbiba starp Keisaru un tautu un ta firdiba un vatstahwiba, ar kuru Kreevijas dehli us afinaina kara-lauka ūawa mihtotā Keisara wahrdus un usfauzeenu preefsch wijsas brihnodamās pažaules azīhm attaishno un išpilda. — Leeli ir tee upuri, ko schis karsch pagehr — tas ir teeša. Bet daudz augstaka un leelsaka ir ta leeta, ko iškaro. Un mums ir ja-ušwar! Mums japarahda, kā mehs esam zeenigi tāhs weetas, ko Kreevija pažaule, bet ihpaſchi Eiropā eener, kā mehs ſpehjam atreebtees par to netaiñiibu, kas mums notikuſi, kā mums ſpehka, ūawus kristigos brahlsus no meschainu rokahm iſglahbt. Bet aba tadeht, kā muhžu schij leetai jau nesti upuri ir tik leeli, — kā tuhktoscheem Kreevijas dehlu Turku ūemi ar ūawahm aſinīhm jau ūazinajauſchi — kā mums schis karsch if deenas weselu miljoni rubku maksā, — tadeht aba muhžu waldbiba ne-eelaibisees us meera ūihgumu, kas wiſus ūhos upurus wehjā iſgaifinatu, kaut ari Turku draungi to no firds wehletos. Pee ūeem Turku draugeem, kā jau ūenak deesgan plaschi iſtaidrots, peeder wiſpirims Angli, kas Turkeem ofizeerus, naudu un eeroſschus dodamī pateesibā pret Kreeviju jau ir karā, kaut gan ne ahrigi, tā kā gan droſchi war ūazit, kā Kreevija ne wiſ pret Turkeem ween, bet ari pret Anglijā wed karu. Ja tas tā nebuhtu, tad muhſeemeem Turzīja it deenas no jauna ūestahtos tahdas gruhtibas zelā, kā tagad. Ari ahrigi mums karu ūeefazit, — us to Anglijai masak truhktu ūameleku eemeisu, ne kā winai jahibstahs no ūitahm walſtihm, kā par peem. no Wahzijas, Italijas un galu galos tathchu ari no Austrijas, kura — lai gan iſhti tik zaur ūawahm eelſchigahm buhſchanahm us to ūeesta — tomeahr atſiħt, kā ir ūoti bailiga leeta, ūcho-reiſ ūapat dorit, kā 1854. gadā, kur wina — laikam pateidamahs par to, kā Kreewu Keisars winu preefsch ūahdeem gadeem atpakal no Ungari waras bija iſglahbis! — tanī brihdī ūostahdija ūelū ūeheku us Kreevijas robeſchahm, tad mums bija ja-atturahs pret Turkeem, Angleem un Frantscheem. Gribot negribot Austreeschu waldbai jaſar-gahs no eenaida pret Kreeviju, kaut jo Ungari — kas 1848. gadu ne tad nepeemirſihs — winu us tam ūeefstī ūeefsch. Kā Austrijas Keisars pret muhžu Semestehws draudſigi iſturahs un kā ūchi draudſiba nahk no firds, par to naw ko ūchaubitees; wina ūaſcha domās un juhtas tē gluschi jaſchlik no wina walſtis-waldbibas ūentee-

weeta rewoliveri, tureja to widuwejam no teem trijeen naktos-fwehreem apalsch deguna un fazija: „Tuhlit ftihs telhs.“ Azumirilli wehlak wiht trihs bija pasubuschi, us „facham“ nemof negaibidami. —

Nehkinaschanas usdevumus. Kà war satra reisa to ihalo zeku us seeweeschu
firði atrau?

Atribde. Ja wina ir apprezejusēhs, bet nāv mahte — tad slavē winas mīhru. Ja wina ir apprezejusēhs un jau mahte — tad slavē winas behrūs. Ja wina nāv apprezejusēhs, bet ir cemihlejusēhs — tad slavē winas miħlato. Ja wina nāv apprezejusēhs un miħlaſa winai ari nāv — tad slavē winu paſku.

Chronique scandaleuse.

Vahrstads par skandalu rafsteem

(*Turpina junis*)

"Rihgas Zapa," 1 mehn, 2 deenas un 1 ft. 30 min. weza.

№ 18. Gesuchtatjš: Vats zeen. redaktora L. V. D.

"Isgahjuschu swchdeen bija breesniga wehjisch un schis wehjisch isdarija brihnus-
mus. Nihgā winsch sapuhta Daudera t. dahrsā noturamo konzerti un Zelgawa winsch
sapuhta til dauds to weesu, la weeneea netruhka, la tikai leelaīs travis, las puku-
isslahde medus suhzahs un jauno bischu stropu apbrhnoja, kur trani paleefot par
bischu tehwineem. Bet wiſi schee brihnumi naw ne las pret scho brihnumu, la diwi
hada-lahchi apnehmuchi seewas, lai weeneem pascheem nebuhtu badda janomirst."

№ 20. Gesuhtitajš: „Taš patēj-

Schini nunturā — lai to it ihsī issalam Kurjemes bishū lopšch. beedribai un winas presidentam Matheran teek nesslava zelta.

Pēhž jaurmēhra jaunā „Rīgas Lapa” iš jutītā deenā ir weenu skandala=ratsiū nešķīst, bet tā vienkārši uzsākta labds ērēmēls dots. Nu, gaisschāk tātāchī neverar pēcārhdit. Iadebēk mina neēdūmuse! Weblam labas sēmes uzsāktībās=ekā!

neem, kuri tikai no paſch-ustureſchanahs waijadſibahm, ne no ſirds uhtahm teek waditi. Wiſu to eeweheſrojot tad ari tee awiſchu ſpreedumi un aifſpreedumi par tagadejo Wahzu un Austrijas pirmo politikas wiſru, fiſta Bismarck a nn graſa Andraſchij, nodomato ſanahſchanu Salzburgā, nedibinajahs wiſ uſ lahdeem pamateem, bet ir tikai ſpreedelefſchana uſ labu laimi. Pebz ſchihs ſpreedelefſchanas ſhee abu walſtiju politikas wadoni noſpreediſchot tagadeja karu nobeigſcham! It kā tahds ſpreedums buhtu iſpildams. Un waj abas walſtis ar to ne-apgahſtu wiſu ſawu lihdſſchinigo politiku deenvidus karā? Ar lahdu teefibu par peem. Kreevijsa buhtu warejuſe Wahzeem meeru uſſpeest, tad tee pee Sedanas tā leeliskam uſwareja? Ar tik pat mas teefibahni Wahzija waj Austrija war Kreeveem meeru uſſpeest, tad tee pee Schipkas uſwarejuſchi un kā zerams ari pee Plewnas drihs uſwarehs. Truhkſt it parwiſam eemeſta tizet, ka wini to ari tilai wiſ-notahk nodomajuſchi un tadehk japeenem, ka tikai Turku-Anglu draugi tahtdas parunas iſpauduſchi. Bes tahdeem ſpreedumeem bes iſhta pamata, Bismarckam un Andraſchijam ſchintis politikas julās deesgan ko ſpreest un aprunates, par peem. kā Austrija iſtureſees pret Serbiju, tad ſchi Turkeem atkal par jaunu karu peefazitu; kā lai paleek ar Montenegrijas robeschahm, kam lai beigās peebala Boſniju, Herzegowinu r. Šchee jautajumi ſinams ir tilpat dedſigi kā ſwarigi un tabehk ir gluſchi pareiſi un pilnigi ſaprotams, ka to dehk diwi walſtis weenovjahs, kas no wineem pa dalaſ teefcham, pa dalaſ aplinkus teek aishenitas, — walſtis, kas uſ tā ſaultas "Trihs-keiſaru-fabeedribas" pamateem tagad wiſas Eiropas meeru uſtur un apſargā, kamehr Kreevi ar Turkeem noſlehdī gala-rehkinumu. Tas ir, par ko ſirſts Bismarcks un graſa Andraſchij warbuht apſpreedihs, bet toti tahtlu wini ir no tahs Anglu-draugu politikas, ka zitahm walſtihm tuhdał jan ar ſawu "meeru" jabahſchahs wiſu, tilliħdiſ ſa Kreevi uſwareſchanā weenu ſoli tahlak ſpehruschi. Tahda politika ir netaiſna warmahſliba, kas tikai Aingleem un Turkeem labi ſtahw, bet ar Wahzu un Austrijas waldbibu godu neſa-eetahs. Godigs ziſwels neſafeen tam rokaſ, kas pret diwi eenaidnekeem zihnahs, lai tas ne uſ lahdu wiſi neſpehtu uſwaret; godigai walſtis-waldbai tas wehl masak peeklahjahs, ihyaschi tad wiņas labums naw apdraudets.

Rumenija ir kahrtigā karā pret Turkeem; wiās karewi zih-nahs blakus muhsejem un isturahs firdigi. Serbija un Greekija, kā dsīrd, nogaidishot, lihds Kreewi buhs Plewnu eenehmuschi; tas wineem buhfshot sīhme, ari karā dotees, jo tamehr muhſu leelalais ſpehls teek noturets pee Plewnas, tamehr ſchihm masahm walſtihm jabihstahs no Turku pahrſpehka.

Franzija us Kreewiju wiſai labu prahru netura, tadeht ka starp ſcho un Wahziju — Franzijas wez' un wezo eenaidneku — pastahw ſupra draudſiba; bet winas eekſchigā ruhgſchana winai ſchim brihscham ne-atkaus, ne kahdu eeweherojamu lomu ahričā politikā ſpehlet. Mak Mahons ſawu zelofſchanu pa Franziju ir nobeidsis. Tam winam atnefa wairak firdehſtus ne kā preelus. Tikai tā ſaultā „waldibas partijs“ winu apſweizinaja ſirſnigi, — tāhs zitas partijas, bet ihpaſchi republikaneſchi, pret winu iſturejahs aufsti un ik reiſes atbildeja ar „lai dſihwo republika,“ kad melnajee Mak Mahonam uſſauza laimi. Daſchā weetā kaufchu iſtureſchanahs pret ſawu walſts galwu eſot tihi aplinka lamaſchana bijusi! — Kā adwołati aprehkinajuschi, tad Gambetta's leela tikai 16. oktoberi warot wiſgaligi buht nobeigta un ahtraki winu zeeti newar nemt. Kad nu 14. oktoberi (pehz jauna kal.) buhs tautas ſuhtau wehleſchanas, tad naw jaſchanbahs, ka Gambetta atkal pa jaunu buhs eewehelets, un ar to brihdi nekahds ſpehks winu wairs nedrihſti aifkahrt, — tikai wiſa walſts ſapulje war no-ſpreest, waj wiſch ir zeeti nemams, waj nē. Ja nu to republikaneſchi buhs wairak, kad ſchi ſpreedums, kā zitadi nemas newar tizet, kritihs pret waldbiu un ſchi tad ar wiſu ſawu prozeſti pret Gambetta buhs leeliskam ſpehrus — uhdeneſi. — Mak Mahons laidis tā ſaulto wehleſchanas manifestu 3 milj. ekſemplards. Tam preti rebublikaneſchi atkal no ſawas puſes laiduſchi manifestus un ſludingajumus, preeſch kam kahdi 100,000 rubki (300,000 fr.) ſameſti. — Republikaneſchi partijs tagad wada ſenata tā ſaultā „kreiſajā“ puſe, jo Grewi tadhui wadifſhami ne-eſot uſnehmeeſ. —

Sawu schihs nedekas pahriku hlehdhot mums wehl japeemin kahdi **Wahju tuntas** jauki svehtiki. 16. septembrt eeswehtija „tau-

tas peeminaš=fihni," kas zelta Niederwaldes kalnā. Kaisara nams un
nešķaitams kausku pulks peedalijahs vee ūheem īveikteem.

No eekjchsemehmt

Pasta Ieetās. Zaur rakstu no 31. augusta f. g. № 2223 Kurzemes Gubernas-Pahrvalde išaizinajusē redakciju, lai ūho Kurzemes pastu Pahrvaldneekla ūludinajumu ari „Baltijas Semkopī” uñuem, to mehs, ūwru lafitaju labumā, ari labprahrt varam.

Wiſa ruhpeschhanahs no pastes waldibas, lai pasta ſuhtijumi no-
nahktu teſcham teem, ſam wiſi ſuhtiti, tomehr naw ſpehjuſe nowehrſt,
la laba dala ihyafchi ſemnekeem un ſaldateem rakſtitu wehſtuñ pa-
leek ne-iſnesta wiſhwairak tadeht, la ſuhtitaji naw eewehrojuſchi toſ
noſikumus, kaſ ſchini ſinā laifti.

To eewe hrojot un wehlejotees, ta schahdi miselti heigtos, Kur-
femes gubernas pastu Pahrwaldneeks wiſeem par ſimū iſſludina ſchos
noteikums, kas eewe hrojam, ja grib, lai us pasta nobota wehstule
ari teefham nonahktu tam, kam ta ſuhnta.

1) Us wehstuli ja-usrafska skaidri un gaischi pilsehtas, aprinka, pagasta un mahju wahrds, us kureeni wehstuli suhta, ta' ka ari ta wahrds un uswahrd, kam wina nobodama.

2) Prastai wehstulei ir uslipinoma pastes-mahrka pa 8 tap-par loti.

3) Now pehrlamas wezas, t. i. reis jau stempeletas un tad
isbeizetas pastes-mahrlas; jo wehstules, kam tahdas mahrlas uslipi-
natas, pa pastu neteek issuhltas.

End 34) Us wehstulehm, fir nauda eefschâ un las apdrofchinatas,

tāpat ūkaidri ja-ūsraksta, kam ihpašči un us kureeni t, i, us kure
weetu, pilsehtu, pagastu, u ūkrahm mahjahm winas ūhtamas, bet apak-
ſchā jeb us otru pu si japeemin, kas tas ūhtitajs un no kura pa-
gasta jeb no ūkrahm mahjahm winas, lai noudu jeb wehstuli eespehku

5) No pastes isdota kvitanze par fanehnumu ir labi usgla-
kejome leci suhtitom vaudu moi nehtusi moretu atdot atpakač kah

bajama, lat suhtitajam naudu waj wehstuli naureli atpalat, nu-
nebuhtu fahklaufchinams tas, kam ta suhtita.
6) Kad kam sna par fahdu us wina wahrdi atuahkuschu-
nuandu waj wehstuli yeehuhtita, kad tam bes kaweschanas us pasti ja-
dodahs to sanemt, jo wehstules un naudas, jasuhta atpalat, kad tas

Jelgawa. Pehz waldbibas sinahm us Arijas kara-lauka tas laits pagahjis, kas pehz lituma preetz̄ gaiotzhanas nolirts.
Jelgawa. Pehz waldbibas sinahm us Arijas kara-lauka tas laujā, 18. julijs, kritischi schee saldati is Kursemes, kas peederejuschi pie 117. Jaroslawas kahjneeku pulka. 1) No Dobeles aprinka; Wasilis Tscherenoks (is Salahs muijch.); Kristijs Janzohns (is Kr. Naudites pag.); Janis Siktuns (is Lihw-Behrses pag.); Janis Schwent (is?); Sanders Janis Herman (is?); Timofei Petrovs Weliskanows (is Jelgawas); Indrikis Rosenberg (is Jaun-Platones); Ans Skuje (is Kolzes?). 2) No Tukuma aprinka. Willis Trumme (is Leel-Auzes); Janis Mikelis Pluhpa (is Saku-m.); Otto Bergmann. 3) No Jaun-Jelgawas apr.: Michaels Andrejews Suns (is Upes m.); 4) No Bauskas apr.: Iwans Antonowos Martinst (is?); 5) No Talsu apr.: Ludwikis Grenduls (is Rindseles). Tapascha pulka unterofizeeri: Matthes Klatus (is Talsu apr.); Martins Purwinsch (no Dobeles apr., Blankenfeldes); Juris Beiris (no Dobeles apr., Kolzes?). —

Rihgå rumà, kà 500 sawangotu Turku klußhot schurp suh-titi, het kad, wehl now sinams. Zehkaba laßerni sawangotos eekor-teleschot.

Schahda atbilde mums eesuhtita: „Baltijas Semlopja“
Ishigada 34. numurā atrodahs raksteens „no Ogres-unes lihzijscheem.“
Scha raksteena zeen farastitajš ir gribejis kaut ko no Ogreneescheem
awīsēs pastahstīt, bet kād nu tam patizees Ogreneeschus netaisnā wihsē
aiskert, tad tāhds netaisnus usbrukums ar pateesibū ja-atraida.

Scha gada 10. julijā bija spee mums Sufchu mahjās teatra-israhdischana un pehz tam weefigs wakars. Weefigs wakars tila pawahbits ar dantscheem, pee kureem pehz patifschanaš peedalijahs tik lab „mahzitee“, kā ari „prastakee“, „Mahzitako“ atschlirschanos no „prastakeem“ netiku redsejis un kād zeen. farakstītajš ūka, kā daschi no teem „prastakeem“, pat ar biletēhm, esot

no „mahzitakeem“ is weesibas-wakara sahles tikuschi padsihti, tad es halu, kā schi tahda, „mahzitako“ apwainoschana ir no zeenijamā rakstitaja isdomata. Daudseem gan no tahdeem, kurus zeen. rakstitajs ar to wahrdu „prastakee“ apsīhmē, tika us winu ūewischku luhgumu atlaunts, bes biletēs pee weesibas-wakara preekeem peedalitees, bet ar biletī netika atstumts neweens „prastakais.“ Tomehr tas gan warbuht ir notizis, kā tāhdam bes biletēs eisōscham un pee weesiga walara nepeederoscham, tad tas zaur ūsbahschanas ir mas kauna rādījis, ir no weesibas-wakara istrihkotajeem, atkahpschanahs-bilete isdota. Bet schahdōs brihschōs nav pee mumsi schlirkchana, waj tas maslau-nigais un ahrpus weesibas-wakara stahwoſchais besbiketneeks ir „mahzits“ jeb „prasts“. Man ari jaapeemīn, kā ūhdsibas, deht kahda dalibneeka padsihschanas iš weesibas-wakara sahles, pa wiſamī pee preekschneezibas netila peenestas.

Par muhſu ſkolahm un ſkolotajeem runajot man jaſaka, kā
mums ir tik lab ſkolas, kā ari ſkolotaji. Kamehr jaunā ſkola pa-
ſtahw, tajā ſtrahdā tas no walſts peenemaitis ſkolotajs lihds ar pa-
lihgut un neivar wiſ ſazit, kā bes ſelmes. Dsgahjuſchā pawaſari ſkolu
pahrluhk'-fungi, ſcho ſkolu pahrluhkodami, ir ſkolotaja puhlinus
pateizigi peeminejuſchi. — ARI par waſaru teek ſhē ſkolas-behrni
mahziti. Nesinu ne weena Ogrenescha, kurſch mahjas ſkolotaju turetu,
bet to gan ſinu, kā weens if Nihgas ſkolotaju-seminara ar „ſchehligo
atſtahwku“ allaifts seminarifts no ſawa Ogreneschu „ankuka“ walas-
brihſchöd wehſtūrigas ſtundas nem un ſcho ſtundu augli ir bijuſchi
awisēs,* tās ſinās „no Ogres-uptes lihzischeem“ laſami, kuraſ ſinas,
la tas peerahbits, ir nevateehas un ne wiſ nesinaſchanas deht, bet
ar tihſchu, launu nodomu tahdas laudis laiftas. —

Baſniza naw pee mums „draudſesſkolotajam“ ne kahds dari-
ſhanas un tadehl naw wina weeta muhsu ſtrihwerim ja-ispilda, bet
muhsu draudſei ir jau no daudſ gadeem arween bijis ehrgelneeks,
un tad nu ſchis ir nomiris, tad wina weetu ipilda tas, jau preeſch
3 gadeem par ehrgelneeku eezeltais, nomiruſchä ehrgelneeka bijuschaſs
paſihgs, kurſch zeen ralſtitajam par leelu nepatiſhchamu ir ari ſtrih-
weris. — Bet ſakeet zeen ralſtitajis, fo lai gan ar ſtrihweri eefahl,
kurſch ar wiſeem ſaweeem amateem Qums un Juhsu Ogreeneſchu-drau-
geem tahdas galwas-fahpes dara? Nu pat ſchäſ deenäſ tas atkal
weemi amatu wairak dabujis. Kahds wihrs, lai gan amato-wihrs,
tomehr no maſa ſwara, gan braudejis ſawu lehwiti fabraukt „ap-
teefahm“, ja ſtrihweri ſchäſ amata wehleſhot un uſſlubinajis pehr-
minderus ſchai wehleſchanai wihrifchli preti turetees, bet tas wiſſ
naw ne fo lihbſejis. Šakeet, fo lai nu dara? Pebz manahm domahm
mums waijadſetu winam tit ſeezinus**) atraut, tad wiſch gan no ta
jauna amata atſtahees. No ſtrihwea-amata winu nost dabuht ir glu-
ſchi weegla leeta: Waijag tik ween runaswiſhreem rehkinu-grahmataſ
zaurſtatit, tad tuhlin redſehs, kur tee jau ſen ſuduſchee tuhluſtſchi
pa likuſchi, weens faſpehreens tikai un ſchis eenihdetais zilweks buhs no
muhsu widuſ projam.

Sabile pamasehni sawu ahrigu isskati pahrwehrsch. Pa eefsch-pusi reti tur lahdz naminhch pazelahs, jo wairak Pilskalnam un Abawai eebuhwneeli triht wirfsu. Daschi nameki pee Pilskalna jau til tuwu peespeeduschees, ka us Pilskalnu uskahpjot war slaidri redset, zif slursteneem duhmu zaurumu, un us pusf atkal Abawai til tuwu, ka dauds mas pluhdu laikä uhdeus par fleegschneem lehki ranjahs, gar Abawas augsch- un lejaspusi, ka redsams pilsehtinai naw preeka isplatitees. Us otru Abawas krastu tai gan buhtu patihlamas weetas un ja atlauschana us tam buhtu, tad ihsä laikä Sabilei buhtu ari „Jaunzabile.“ Daschi us tam jau ir puhejuschees, bet lihds schim bes panahkuma; laikam gan wehl nebuhs to viltigo zefu atraduschi. Sabiles eefschiga attihstischanaahs sper weenu foli us preekschu un diwi folus atpakal. Pagahjuschi deenu simteni bija teatris, wes. wakari un kora dsee-daschana stipri darboschanā. Pastahwigu ruhmi preeksch tam gribaja St. t. us sawa alus bruhsha behninga eetaisit. Materials preeksch tam jan bijis norunats, ari weena seena preeksch jaunbuhwes isgahsta un tagad — wis duß. Wairakbalsigā dseedaschana diwi kori reise parahdijahs. Weens dseedaja til garigas dseefmas ween un isleetaja

ſarū mahklu pehrn, pee jaunpahr buhwetas bañizas eeswehtischanas
pehz tam — neſinu kahdas kibeleſ deh — no ta wairs ne kas naſ
dsirdets. Otrs koris atſal dſeedaja tik lazigas dſeeſmas ween un ka
rahdiyahs tad bija uſ „klint - kalnu dibinats.“ Wairak reiſes tas
eeſpaidu darijis gan weeſibas wakarōs, gan apakſch brihwas debefſ
uſ Pilskalnu, gan uſ Begu pakalni, wehl leelakas leetas tas apnehmahs
iſdarit ſch. g. Zahna wakarā, Samu birjē. Pirmo to waroni peemini,
kas tam wiſam galu darijo, atgahdinu, ka daschas pahrdomajuſchas
galwinas ar ſirobiu raudſija tahs jan peeminetas trihs leetas — kam
weena pate ſakne — iſuihzinat; bet — it ka teem par apmeeklu —
to wiſi newareja, to padarija weena „Sechszehtel-Note.“ Kā tas notika,
to iſhumā pateiſchu. Zahna wakars jan bija preeſch durwim. Dedſigi
mahziſja un mahziyahs dſeeſmas, un lai tahs jo ſwarigas buhtu, tad
ari jo gruhtalaſ iſraudſija. Weenā tahdā dſeeſma waditajſ gribaja
wenn noti pehz ſawas mahklaſ iſleetat, weens no dſeedatajeem to
atrada otradi. Ihiſi pehz tam tad mi ſahla fluſums walbit. Kora
dſeedaſchana tuwoyahs torpedam, lo liktens ſen jan bija iſlizis, un uſ
to atdundamahs ta ſprahga waſam, wiſu iſnihzinadama. Epreeſch
jan weens bija praveetojis, la Zahna wakarā dſeeſmas neſkanehs —
ta ari bija. Tagad wiſs duſs. Daschas galwinas, kam tas par pee-
daufiſchamu bija, tagad war meerigi ſawōs miſkſtōs ſpilwendōs noliftees.
Ari Neſaka t., kam neveiſlibas deh ſaſchadas nepatiſchanas weeſibas
wakarōs bijs japecdiſhwo, tagad war bes ruhpehm tahlaku diſhwot.
Preti Sabilei otra Abawas mala teef zeeti apſargata, ta ka ne
zilwekam ne lopam tur naſ brihw tuwotees. Labi, ka zilweki wehl
atrodahs, kam galwa un ſirds riſtigā weetā un kas par tahdu aprob-
eſchoſchamu ſmejahs. Gan apſargataji ſtafhahs ar diſhweem gan ar ne-
diſhweem kawelkleem preti, bet abuſ iſnihzinajia ſchahdā wiſjē. B. a.
nogahja uſ to puſt papeldetees. B. b., tahdu pahrdroſchibu redſedams
tuwoyahs B. a. drehbehm. Weens wahrds dewa otru un beidsahs ar
tahdu ſpereenau, ka B. b. bija ſeme jabutſcho. B. b. redſedams, ka neeki,
dodahs, ſmiltis no bahrſdas purinadams, ſchim brihſham uſ mahjahn
un Zankeli to ar gawileſchamu pawada. Weenu ſwehtdeenu jahj,
jautri tehrſedams labſ pulzinfch ſemneelu ſawus ſirdſinuſ Abawā
papeldinat. Geratā weetā nonahkuſchi otron kahrtis ſtiproſ ſtabōs
noſtiprinatas preeſchā. Pehz ihsa pahrſpreeduma ſahl jan zirwiſ
ſtabeem galu draudet, bet kab tas druzin pa ilgu wiſlahs un pazeetiba
ſuda, jo ſeptini ſabi reiſe no ſemes zehlahs ahrā, tad Zankeli atſal
ſtaniqui urah! niſauza. Moi tee nom moronu dorbi? —

No Sables par Matl. zetu ejot, pee "Auberg" netahslu no zeka, blakam weenam ne-iskapatam gangim, azis friht weens kahdas trihs asis garsh stabs. Wezaki laudis to war par kahdu uszehlu schos kahla stabu nosihmet; jaunà pa-audse par kahdu peeminas - stabu. Esmu ari pats dsirdejus waizajam: kamdehl tahds leels stabs tur eerakts? Lai nekahdas kaunas domas no ta nezelstos — war notift, ka ari sweschi, jcho jauku apgabalu apfkatot, us to azis met — peeminu ta eefahkumu. Minets gangis par jaukahm grawahm iseet us tuwejo muishchu. Te bija brihw pastaigatees, bet kad te dascha apwainoschana un skahde tapa padarita, tad ganga ihpaeschneeks pawehleja laufargam to aiskrustot. Lauka fargs otru reis atnahkot, krustina wairs ne-atrada. Laikam to nu zeeretaji nebiya fapratuschi, tapehz lanka fargs ustaifija paweeglas kahrtinas — ta ka semturi daschu reis mehds lopeem zetu aisleegt. Bet kad nu ari tahn ilgi nedsihwoja, tad strahdaja leezineeku (darbinezeku) zirwji, buhwmeistera ehwehle, mahlera simdsde un ihfa laitka te tas minets stabs pazehlahs ar aisleegschanas raksteem — Latweeschi, Wahzu un Schihdu walodä. Bahri deenas wehlaki ari tee no mutes bija isplehsti un tagad wirsch stahw ar tukhdu atplehstu muti, it ka teildams: redsi, kahda war-nahziba te noteet! — Tahkali par Begu pakalni us ougschu ejot, paschà pakalnes galà, zeka malà, atrodahs mass namisch. Us durwiham us pagareu un schauru dehliti stahw rokstits: „Fr. Wedwahles Muischas-scola.“ Noschehlojami ir, us jcho namian statitees. Wiss tahn wainas un kluhdas te buhtu par garu peeminet, tik to eefsch wiwas pateefibas haku, ta muischas pirts nu jaunais wahgusis ir dauds, dauds labaki un bauda ari kahrtigalu apkopshamu. Divi hakami wahrdi te nu ir labi eewehrojami: „Wiss eefahkumis ir geuhls“ un „B. U. A. S. par dahrneeku zelts.“ Wispahrigi jchi apgabala ukoes hubishomu onlubkoint ir ogn ia-issauze. Quant iese — un to ia pr

^{*)} Agrāk Mahjās-wēesi, tagad Baltijas Semikopi.

^{**) Sezīrius ūz pēc mums školmeistarām un mākslītajam dodamus berus.}

Za kahdi gribetu flitku školas buhſchanu eewest, tad lai nahe ſchurp, jo labaku preekſchihmi jau wairs paſaule ne-atradihſ. Par pee-rahdiſchanu, ka tas taisniba, es ihyafchā rafſtā paſneegſchu pahrſtatu titlab no wiſaugſtakā kā no wiſhemakā školas falpa un no wiſleelakā kā no wiſmaſakā školas nama. —

No muhsu laikaraaksteem tē wirsroka ir „Latv. arv.“ Ari „Tautas beedr.“ tapa durvis plati atwehrtas, bet to wehl ne fur nemana. „Balt. Semk.“ un „Balt. Wehstn.“ tē ir retums. Kad gada gals klaht, tad gan top sinams darits, lai steidsahs „Latv. arv.“ apstelet, bet „B. S.“ un „B. W.“ lā lehti protams nekad neteek minti, nedz ari apstelechanas us teen peenemtas. Kas tos grib apstelet, tam jamekļe ziti zeli. Tomehr ja tee sahdas sinas par Sabili atness, tad eet no mutes us muti, no rokas us roku un bedzot ari, zaur pašlepeneem zekeem, sahda „augstaka wihra“ rokās.*). Neschau- bigi tas ari tagad notiks. —

Allus bruhshhi brangi sek. Werstes tahkumā atrod trihs tāhdus.
 Ka teem labi eet, to reds no tam, ka satrs labaki eeritejahs, gan
 arßdaschadeem aparatcem, gan ar pagrabu paleesinašchanu — Semturi
 jo leelu wehrtibu leek us rahzinu (kartufeli, kehyulu, bumbulu) au-
 dsinašchanu. Daſchi til tad beids nemt, kad ſali arklu aptur. Semkopiba-
 daschā weetā ir kreetna, it ihpaſchi Jr. Pidole un mahzitaja muisčha.
 Par zilneku ſadſiſhi ir jau druzzin minets. „Klupuris.“

No fara-laufeem.

Zou wairak ne kā weenu reisi Kreewu kara-pulki wiapuus
Donowas zihnijschees; tomehr tik leelus upurus, kā Schorei wehl
neweens Kreewu-Turku karsch naw pagehrejis! Schipkas zetjch un
Plewna aßnaineem burteem kluhs eeraftiti Kreewijas kara-wehsture.
Lasitaji jaw sin, zit daudz krita un kluwa ewainoti abās puſes pee
Schipkas, — kā pirma tauja pee Plewnas no muhsejeem pagehreja ap
6000 kritischi un ewainotu. Treschä tauja turpat prafija 300 ofi-
zeeru un 12,500 saldotu no Kreeweem un 60 ofizeeru un 3000 sal-
datu no Numeneescheem! Reti tik wiſa wehsture tahdas taujas uſ-
rahdamas, un pat Sedana paleek atpakač aif Plewnas! Lectas-pra-
teji wiſpahrigi ir domās, kā Kreewu kara-wadiba wiſu pehz fahrtas
aprehlinajuse; tomehr tahda fihksa un ifturiga attureſchanahs, kā
Turki abās weetas to iſrahdiſchhi, uſ preefschu nebija pareſsama,
it kā ari pee Turku panihkuſchahm buhſchanahm nebija ne domajams,
kā wini ar wiſeem ſaweeem „Englendereem“ ne tik daudz fahrtigu
kareiwu, ne tik daudz eeroſchhi un naudas warehs ſadabut. Naw
jaſchaubahs, kā wini teefcham zihnahs „uſ nahwi un dſihwibu,“ it kā
ſlihzejs, tam nedeg, tad tas pee uguns-pagahles noferahs. Tomehr
Kreevi aif wini ſirdibas nepaleek, bet zihnahs kā lawas. Abās pu-
ſes sin, uſ kō ſchis karsch iſeet. Abeju daku wadoni sin, zit ſwarigas
tahs weetas, kō wini aifſtahw. Tadehſ uſ abahm puſehm atturahs
lihds beidsamām. Tomehr Kreewu pahrſwars beidsot apſpeedihs
Turkus: mehs uſwareſim! Bit ahtri? Bit upuru wehl Plewna pra-
ſihs? Kas to tagad war ſinat! Pa tam muhſejeem peenahl jauni
ſpehki if deenas klaht. No Peterburgas gwardes pulki — lahdī
60,000 — jaw ſen aifbraukſchi, — no Poleem eefshot atſal lahdī
100,000 uſ kara-lauku. — Kā jan pagahj. num. ſinots, Turki pee
Schipkas atſal no jauna uſfahl zihniſchanoſ, lat gan lihds ſchim bes-
ſekmes. Kā dſirb, tad generalis Todlebens dabujis pawehli, bes
lawechanas uſfahl apzeetinaſchanas darbus, kā Siliſtriju, Schum-
lu, Warnu un Rüſtſchuku fahrtigi war aplehgeret. Schi beidsa-
maja teek bes miteschanas apſchaudita un eſot jan drupās. — Zitās
weetās Eiropas Turzijā, kā Waldibas Wehſtneſis ſino, tagad wehl
wiſur kluſums. — Aſijsa leelu tauju beidsamā laikā naw bijis.
Leekahs, kā Kreevi tagad wairak uſ to iſeet, dumpineekus Kauka-
ſija wiſgaligi apſpeest un Turkus no Kreewijas robeſchahm atturet,
ne kā leeliskam uſvaret. Un wiſhwarigalee ir un paleek ſchini kara-
tee uſwareſchanas-darbi Eiropas Turzijā. Ir ſchi uſvareta, tad
winas Aſijsas puſe ir lihdsi uſwareta. —

^{*)} Nu tas tatsħu glušči pareisi, jo tad jau rafxitajha iħstais noluheks ir-paħarha! Reb.

Tahs ſinns, kaſ pa ſcho nedelu atkal eenahkuſchaſ, ir ſchahdaſ:

a) Eiropas Turzijā

Peterburgā. 6. septembrī, valkā (W. W.) Keiseriska Augstiba
wirsomandants siav is Gorni-Studena, 5. f. m.: Plewnas apšaudi-
šana nevõimist, no jauna peenahukhas baterijas eenaidneekam leelisku
skahdi dara. Mühju pulki tura eenaidneeka lehgeri eeslehatu.

Schodeen Turki usmazahs swenta Nikolaja kalmam Schipka s
zeta, bet kluwa atsist; winu pametumi bija leeli. Muhzu pam-
tumi ir ari leeli. Palkawneels firsts Meschtschersty krita, palkaw-
neeku Djechelkowown eewainoja.

General^s Radetzky d. f. m. wakarā wîrskomandantam s̄nojis, ka Turki tihri ar ismîshchanos usbrukuschi Nikolaja falnam, bet wînch tos pilnigi atfîtis atpakal. Pee schihs usbrukshanas ari Turku gwarde im Arabju pulsi nehmuschi dalib. Muims kluwuschi eewainoti 19 ofizeeri un 400 saldati; 100 saldatu krituschi.

b) Mijas Turzijā

Peterburgā, 10. septembri, wakarā (W. W.) Is Karajales
sino no 9. septembra: Pirmās schi mehnescha deenās Ismaels Pascha
apschauđija tahs weetas, to generała Tergukasowa pulki eenem, bet
bes slahdes darišchanas. Turki israhdija to nodomu, no salnem no-
nahkt un tahs fahdschas Chalsaluje un Choschhabar eenemt. 7. sept.
mehs atsitahm Turku usbruschanu us Chalsaluje, pee tam palkow-
neels Ivanows kluva ewainots. Uri Paschibosutu usbruschanu
no muhsu pulkeeni kluva atraidita.

Visjāmākās ūnas un telegrami

Firsts Bismarcks nu grafs Andrašchy Salzburga bījuschi lopā; to
vini kāvā starpā norunajuschi, nebiļ nav smams.

Serbijsas valdiba. 7. septembrī nospreduš, ar kāra pēcājishanu wehl nozgaibit. (Baur šo sīru apstiprinājahs tāhs domas, ka Serbija un Grieķija nogaidīhs Pieņemšanas cerījishanu. Ka Austrija Serbešiem laru pret Turielem gribet leegt, ir gan pa awisehm daudzināts, bet wehl nāv peerahdits. Warbuht la pelz Biemarlas Andražin konferencēs Austrijas nodomaškiņi leegt jo Skandalijs nākis ne nozīmēs. Ned.)

Montenegrošči, leelalni usvareščani, dodahs alasč jo dsič Turzijas jeb ihstenati Hercegovinas robesčħas. Wineem padewusħachs jau ir-ħċahda piljeħtas: Nisċiha, Bileta un Trebinje, ta' ka lihdi ar to winu roħas arti ir-Dugħ-żelj - tas īwarrigħalais farazzeħi Montenegrījas-Turtu fara-slank. To redsot Austrija s-waldibai no Montenegrošču alasč plasħumā peenendamās un wiñna robesħħam (Dalmazijai) jo deenās jo waqtar tuvodamās ufwaresħħanas gan paleet bail un tadehk ta' Montenegrīja fiskiem, ejet dewuso finat, ta' wiñna proti Austrija, taħlaħxi ufwaresħħana buhhix qed pretim, ja ta' aislaxot wiñna labumu. Ja' tas-teesa, tad-leelala nesħħiha bħuħxieg Montenegroščiem nu gan nevar notilt. Bet nogaidiex, lo naħsfotne ja' labu neħħbi.

Areevem viisä schini karä lihds 24. augustam bijuschi eewainoto un kritischo karä-vihru 30,830. Dauds mairal war rehlinat Turku pullös eewainoto un kritischo. Tä par peem. **Suleimana armijä** peet Schipolas ween lihds 24. augustam bijuschi eewainoti 16,000 un kritischi 5000; pebz schibz deenas tur zihnschanahs atjaunohahs peet Nikolaja-salna, un tē Turkeem attal breesmigi daudz kritischi, tä la Suleimana armija gandrish pa viisam esot isposta. —

Osmana Pascha armija vee Plewnas ehot sarukuse us 35,000 wihireem, un tad Plewna wehl naw eenemita, tad tas issilalorjabs tilai zaur to, ta Turki tur loti zeeti apstiprinajusches, jo Plewna jau no dabas ir stiprs zeetofsnis. Tomehr tagad to no misahni puiehm ir apselsta un pastahwigi teel apschaudit, ta ta Turkeem ne palihga nehs pahtrias te mairs newar preestapet. Muhusu lara-waldbas noluhk tagad ir: eenaidneela islandchanos nowehrst un to atish atpalak, un pee tam minu newene apschaudit, bet ari pehz eespehchanas weenu stansti pehz otras eepenit un tahaad wihsé eenaidneeflam alasch jo waikat tumotees. Dird le Turkeem jau trubbstot schauimá.

Peterburgā, 11. septembrī, pēhž pusd. Par laiku pēc Ščipkoščekas 5. sept. Wald. wehīn. nēs mehl schahdas finas: Natti preelsch 5 sept. Turki loschnaja gar Nikolaja falna hlinthm, bet kluva atfisti. Pēhž tamini vini schibis deenas rihtā dīvzeis, beessis baroš, atfahla usbruschanu un meta, ul hlini kahpdami, ar rokas-granateem. Wineem ari īdevoahs 2 muhſejū rotas atpalak atspeezi; pēhž tamini apzītīnajahs, grahnjus īskaldami un semies walaus iņmedami. Muhsu usbruschanu vini atfista un iſtahdija ūsu farogu. Bet tāhs paſčas deenas pusdeend muhsu pulsi vienās nogruhda ūsem un gandrihs pamisam iſnhzinaja; vini atfahja ne maiat lā 3000 lihku. Muhsu pametumi ir ari leelaki, ne lā pirms reisa kluva ūnots, jo kritihs un cewainoto iſhiteni ir 31 ofizieris un 1000 salbiti. Generals Radekly pats vadīja falna giffschmeiħanu. 7 un 8 sept. mihi bīja muhsu.

Montenegro schi eenemhuschi tos diwi zeetolschus Dößchin un Slostup,

pee tam wini daubj Turku jaungojušči un douds munizijas un flisču remantojusči.
Peterburgā, 12. sept. 9. sept. Turki usbrula Zerkownai, bet kluva atkīti. Mehs pee tam jaudejam 10 ofis. un 400 sald., kurpretim Turki jaudeja vis masakais 1000 iheru. Starp Pievnu un Sofiju lahdē no muhju tamalerijas korpusiem pa 2 lahgeem iļūktojā, jil reinaidneelam tur rezerves pulci. 8. sept. grafs Stadlerberg s igaissmaņa 3 Turku jahtneelu schwadrones. 9. sept. palkawneeks Tutomins saastapahs pee Temenes 10 Turku bataljonus ar artileriju un 2 tamalerijas regimenteem un atkāt minus atnafak.

Generalis Ignatjew's fassimis ar drudsi un fadetl us 1 mehn. dabujis ur-
laubi un aisbrauzis ut Kiewu.

